

Hazırlayanlar: Bahadır Tonguç, Supramar

FÜMİGASYON NEDİR VE NASIL YAPILIR?

Fümigasyon, haşere veya benzeri böcek gibi zararlılardan korunma metodudur. Bazı gemiler yapımları esnasında fümigasyon ile ilaçlamaya uygun şekilde inşa edilebildikleri gibi, bu tür donanımı olmayan gemilerde de bazı önlemler alınarak fümigasyon yapılmaktadır. Bunun için örneğin ambarlar ve yaşam mahalli izole edilmeli, ambar kapak contaları ve havalandırma düzenekleri kontrol edilmeli, ambarlardan zehirli gazın aspirasyon ile tahliyesini sağlanmadan kesinlikle işçi indirilmemelidir. Yaşam mahalli veya nakkaşhaneye ulaşabilecek ufak bir sızıntı bile, ölümcül sonuçlar doğurabilir.

Fümigasyon, gemi demir mevkinde, rıhtımda veya seyir halindeyken uygulanabilir. İthalatçı ülkenin bitki sağlığı (phytosanitary) mevzuatı, eğer tahliye limanında yükün zararlı böceklerce istilasası saptanmış ise tahliye öncesi fümigasyon şart koşmaktadır. Eğer karantina riski yoksa, mal aktarma hangarına alınıp, torbalı yüklere gaz sızdırmaz bir perde altında, dökme yüklere ise siloda fümigasyona uygulanabilir. Mutat uygulama çerçevesinde fümigasyon süreci sonrası ambarların havalandırılması, ambar kapaklarının tamamen açılması ve yük yüzeyinden 1 metre yükseklikte, her 30 dakikada bir olmak üzere gaz ölçümü ile yapılır. Fümigasyon yapılmadan evvel, şunların denetlenmesi gerekir; Contaları ile birlikte ambar kapakları, menfezler, manhole ve diğer ambar girişleri, batardo/koferdam, pompa sistemleri, omurga kanalı, kablo olukları, sintine ve sintine pompaları, duman detektörleri, ambar perdeleri ve güverte, mutfaktan geçen soğutma hatları. Hububat ve orman ürünleri taşımalarında ilgili klozların navlun mukavelesine dahil edilmesi, sürprizleri önleyecektir. Eğer yerel kurallar gereğince gemiadamlarının fümigasyon esnasında gemide bulunmaması şart koşuluyorsa, ilgili masraflar ve zaman sayımının geminin bağlantısı esnasında düzenlenmesi gerekmektedir. Örnek olarak sıklıkla kullandığımız SynaComex 1990 Charter-Party'si, 11 numaralı fümigasyon klozu, kiracıya riski ve masrafları üstlenmek kaydıyla fümigasyon hürriyeti vermektedir. Kiracı, ayrıca bu kloz

dahilinde zabitler ve tayfanın fümigasyon esnasında ve sonrasında riske maruz kalmayacağını garanti eder ve harcanan zamanın astarya veya sürastarya olarak sayılacağını kabul eder. Eğer fümigasyon ile ilgili kloz barındırmayan bir mukavele kullanıyorsak, bağlantımızı mutlaka aşağıdaki maddeleri dikkate alarak hareket etmemiz lehimize olacaktır;

- Gemi mürettebatı, acente, stevedorlar, yükleyici ve yük sahibinin sorumluluklarına aşına olmaları,
- Ulusal ve uluslararası regülasyonun önceden tespit edilmesi,
- Fümigasyonun demir mevkinde, rıhtımda veya seyir esnasında yapılmasına dair izinler,
- Fümigasyon ile oluşabilecek risklerin hangi tarafça üstlenildiği,
- Eğer gemi mürettebatının fümigasyon esnasında gemide bulunmasına izin verilmiyorsa, yolculuk, konaklama vb. masrafların kimin tarafından karşılanacağına dair düzenleme yapılması,
- Fümigasyon sürecinde ve sonrasında, limanda sarfedilecek zamanın ne şekilde sayılacağına dair düzenleme yapılması,
- Özellikle kısa seferlerde, fümigasyon miadının dolmaması nedeniyle tahliyenin geç başlama riskine ilişkin önlem alınması,
- Gelgit limanlarında, fümigasyon için harcanan vakit neticesinde geminin limandan ayrılamama riski ile ilgili düzenleme.

Zaman sayımı, aksi belirtilmedikçe, yükleme veya tahliye operasyonunun bitmesi ile sona ermektedir. Operasyon bittikten sonra kaybedilen zaman, mukavele dahilinde tanımlanmamış ise taraflar arasında ihtilaf yaşanması muhtemeldir. Bu nedenle zaman sayımı detaylarına dikkat edilmesi ve hatta bu gecikmelerin tetikleyebileceği diğer zaman kayıplarını da öngörerek hareket etmek menfaaimize olacaktır. Basit bir örnek verirken bir gemi, charter-party'de yükleme bitiminde fümigasyon yapılacağı ve masraflar ile harcanan zamanın kiracı hesabına olacağı belirtilmesine rağmen, gel-gitten ötürü limandan 15 gün boyunca ayrılamamış ve kiracı bu zararı ödemeyi reddetmiştir.

